

22 maj 2025

Emne:

Plastic Change opfordrer til ambitioner for at sikre vedtagelsen af en effektiv plastiktraktat i 2025

Kære miljøminister Magnus Heunicke.

I lyset af den kommende forhandlingsrunde om et internationalt juridisk bindende instrument (ILBI) til at tackle plastikforurening (INC-5.2) vil Plastic Change, medlem af den globale bevægelse Break Free From Plastic, der består af 3500 organisationer verden over, gerne understrege vigtigheden af en ambitiøs holdning fra Danmark. Der hviler i denne afgørende fase et ekstra stort ansvar på Danmark med EU-formandskabet for at sikre vedtagelsen af en formålstjenlig plastiktraktat i Geneve til august.

Under INC-5 i Busan udtrykte et flertal af lande, herunder EU og dets medlemsstater, deres støtte til klare røde linjer, der er afgørende for en effektiv plastiktraktat, herunder reduktion af plastikproduktion, forbud mod problematiske kemikalier og problematiske eller undgåelige plastikprodukter samt tilvejebringelse af effektive midler til implementering og beslutningsprocesser. Dette stærke signal og engagement i at stoppe plastikforurening i hele livscyklussen fra over 100 lande kan - og bør - tjene som et solidt fundament for at opbygge yderligere tilpasning til en ambitiøs traktat mod INC 5-2, på trods af obstruktion fra en håndfuld overvejende olie- og plastikproducerende lande siden begyndelsen af forhandlingerne.

Derfor opfordrer vi Danmark i førersædet for EU til at samle EU-medlemslandene og allierede globalt og arbejde for at samle endnu mere støtte til en traktat, der omfatter kontrolforanstaltninger for produktion, problematiske kemikalier, produkter og design, samt effektive midler til implementering og beslutningsprocesser for at sikre traktatens succes.

Primær plastikproduktion (artikel 6 i formandens udkast)¹

I Busan godkendte over 100 lande to tekstforslag til en særlig bestemmelse om at kontrollere og i sidste ende reducere plastikproduktionen (artikel 6). Forslagene beder den kommende partskonference (COP) om at vedtage et globalt reduktionsmål for plastikproduktion og give

¹ https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/46710/Chairs_Text.pdf

vejledning om, hvad hvert land skal gøre for at nå det samt kræver, at landene rapporterer om deres produktionsniveauer, import og eksport, og fastsætter periodiske revisioner af målet.

Vi opfordrer Danmark til at være stærke fortalere for den foreslåede bestemmelse, da etablering af juridisk bindende bestemmelser, der muliggør en fremtidig fastfrysning og nedtrapning af produktionen på både globalt og nationalt niveau til bæredygtige niveauer, er en vigtig prioritet i håndteringen af plastik- og klimakrisen.

De sidste 10 år har været de varmeste år nogensinde - med ødelæggende miljømæssige, økonomiske og sociale konsekvenser over hele verden. Hvis plastikproduktionen fortsætter med at vokse med den nuværende hastighed, kan den forbruge op til en tredjedel af det resterende carbon budget, der er nødvendigt for at nå Paris-aftalens mål om 1,5 °C, hvilket overstiger de forventede bidrag fra energi- og transportsektoren². Derfor er det bydende nødvendigt, at traktaten indeholder juridisk bindende foranstaltninger til reduktion af produktionen. Ellers er vores bedste scenarie blot en stabilisering af udledningerne på deres nuværende niveau.

Europa og resten af verden står allerede over for overkapacitet i produktionen af plastik, hvilket har en betydelig indvirkning på fortjenstmargenerne. Derfor giver det også økonomisk mening at reducere plastikproduktionen.

En udfasning af produktionen til bæredygtige niveauer vil være en forudsætning for omfattende og effektive foranstaltninger i resten af plastikkens livscyklus, især for at støtte cirkulære produkter og systemer og lette presset på overbelastede affaldssystemer, som man ikke kan stole på alene for at løse plastikkrisen.

Kemikalier og polymerer, der giver anledning til bekymring (artikel 3 i formandens udkast)

Ud over behovet for at reducere den samlede primære plastikproduktion til et bæredygtigt niveau, skal traktaten omfatte harmoniserede foranstaltninger til beskyttelse af menneskers sundhed og miljøet mod problematiske kemikalier, monomerer og polymerer.

Undersøgelser har identificeret over 16.000 kemikalier, der anvendes eller er til stede i plastik, hvoraf 4.200 er identificeret som potentielt problematiske kemikalier baseret på eksisterende faretyper, og 10.000 mangler faredata, hvoraf mange kunne være potentielt problematiske kemikalier³. Kun 128 problematiske kemikalier er reguleret under Stockholm-konventionen, Minamata-konventionen og Montreal-protokollen, som kun er rettet mod meget specifikke grupper

² <https://energyanalysis.lbl.gov/publications/climate-impact-primary-plastic>

³ <https://zenodo.org/records/10701706>

af kemikalier. Dette udgør kun ca. 4 % af alle identificerede potentielt problematiske kemikalier og mindre end 1 % af alle kemikalier i plastik.

Forsigtighedsprincippet skal anvendes, også når det gælder brugen af kemikalier i plastik. Vi opfordrer Danmark til at støtte krav (herunder eliminering) for visse grupper af kemikalier, monomerer og polymerer i traktaten. Kemikalier, der giver anledning til bekymring, bør reguleres uafhængigt og bygge på en indledende liste over kemikalier, der giver anledning til bekymring, og som skal udfases, i stedet for at blive reguleret udelukkende for deres anvendelse i nogle udvalgte plastikprodukter. Dette vil være den mest effektive måde at beskytte menneskers og miljøets sundhed på og sætte skub i udviklingen af sikrere alternativer.

Traktaten skal også indeholde bestemmelser om et globalt harmoniseret system, der skal sikre gennemsigtighed og sporbarhed af problematiske kemikalier i plastikmaterialer og -produkter gennem hele plastikkens værdikæde. At vide hvilke kemikalier der er i plastikmaterialer og -produkter er afgørende for enhver kontrolforanstaltning. Derfor er det vigtigt at bevare artikel 8a.

Restriktioner for plastikprodukter (artikel 3 i formandens udkast)

De fleste plastikprodukter, der kommer på markedet, har kort levetid og/eller er til engangsbrug. Det fører til ressourceineffektivitet, massiv produktion af (stort set ikke-genanvendeligt) plastikaffald og en overvældende byrde på affaldshåndteringsinfrastrukturen. Sådanne produkter skal begrænses i henhold til traktaten, især da der findes alternative produkter eller systemer, såsom genbrugssystemer, til de fleste af dem; dette ville støtte systemomlægning og reducere affaldsproduktion og emissioner i forbindelse med disse produkter.

Vi opfordrer dig til at støtte globale, juridisk bindende produktrestriktioner i traktaten, startende med en indledende liste over engangsplastik, der skal udfases. Traktaten bør give mulighed for, at listen over produkter kan ændres effektivt af COP'en, efterhånden som nye oplysninger bliver tilgængelige, produktrestriktioner opstår på nationalt niveau, og yderligere alternativer udvikles, og sikre, at lande kan vedtage yderligere restriktioner.

System- og produktdesign (artikel 5 i formandens udkast)

I mangel på fælles designprincipper er affaldshåndteringssystemerne på verdensplan overbelastede og kun 9 % af plastikken genanvendes⁴. En væsentlig grund til dette er dårligt produktdesign, der påvirker den økonomiske og tekniske levedygtighed af genanvendelse. Affaldshåndteringsinfrastrukturen kan ikke skaleres effektivt uden betydelige forbedringer og gennemsigtighed i produktdesignet for at skabe tillid til investeringer. Globale regler kan fremme

⁴ OECD (2022) *Global Plastics Outlook*. [Tilgængelig her](#).

en cirkulær økonomi, hvor produkter designes med henblik på reduktion, optimering, lang levetid, genbrug, reparation, kemisk sikkerhed og genanvendelighed, samtidig med at affaldsproduktion, mikroplastudledning og behovet for nye materialer minimeres.

Ud over en stærk forpligtelse for parterne til at sikre, at produkter overholder kriterierne for design og ydeevne, bør forhandlingerne prioritere at udforske og fremhæve løsninger til reduktion og forebyggelse, herunder en overgang til sikre og tilgængelige genbrugs- og genopfyldningssystemer.

Vi opfordrer Danmark til kraftigt at støtte en traktattekst, der klart anerkender den rolle, som genbrug og genopfyldning spiller i landskabet af produkt- og systemredesign, og som giver et solidt grundlag for at udvikle klare definitioner, der er mulige at håndhæve, fastsætte overordnede og sektorspecifikke mål og indikatorer for genbrug og etablere harmoniserede tilgange til regelmæssige rapporteringsforpligtelser og retningslinjer for implementering af genbrugssystemer.

Når det kommer til genbrug og genbrugssystemer er vi både foran og ambitiøse i Danmark. Ikke mindst med REUSABLE-projektet fra Aarhus, der går over al forventning og har stor lokal opbakning. Projektet har desuden været med til at legitimere berettigelsen af det kommende sekretariat, der skal undersøge mulighederne for at etablere nationalt system for indsamling og genbrug af takeaway emballager. Vi ser gerne Danmark matche de nationale tiltag med ambitioner på globalt plan.

Foranstaltninger til at støtte udviklingen af en genbrugssektor vil sammen med bestemmelser om at reducere plastikproduktionen, forbud mod engangsplastik og restriktioner på plastikpolymerer og problematiske kemikalier arbejde sammen om at indskrive affaldshierarkiet i traktaten og beskytte menneskers og miljøets sundhed.

Finansiell mekanisme (artikel 11 i formandens udkast)

For at nå sine mål skal traktaten kombinere juridisk bindende kontrolforanstaltninger og passende midler til implementering, herunder økonomisk støtte. Vi opfordrer Danmark til at støtte etableringen af en finansiell mekanisme, der er egnet til at opfylde en ambitiøs traktat, herunder etablering af en ny dedikeret fond til at støtte parterne i at implementere og overholde aftalen. Derudover mener vi, at traktaten bør sikre mobilisering af midler fra en række kilder, herunder den private sektor, baseret på en robust anvendelse af princippet om, at forureneren betaler.

Vi opfordrer Danmark til at arbejde sammen med andre lande mellem nu og INC-5.2 for at udvikle yderligere, hvordan en sådan finansiell mekanisme kunne se ud og finansieres i forhold til kontrolforanstaltninger. Dette vil være afgørende for at afslutte forhandlingerne i Genève.

Beslutningsprocesser (artikel 20 i formandens udkast)

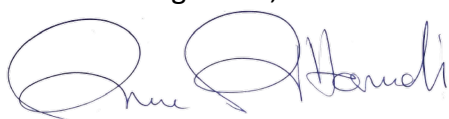
Hvilke beslutninger, partskonferencen kan træffe, og hvordan den kan vedtage dem, vil være afgørende for en effektiv implementering af traktaten og i sidste ende dens succes.

I Busan erklærede 85 lande, herunder EU og dets medlemsstater, at "traktaten skal muliggøre fremtidig udvikling, herunder ved at vedtage nye bilag eller ændre eksisterende bilag, gennem almindelige FN-procedurer for beslutningstagning, hvis alle bestræbelser på at opnå konsensus er udtømt"⁵. Vi opfordrer Danmark til at give din fulde og vedvarende støtte til en klar bestemmelse, der sikrer, at partskonferencen (COP) kan træffe flertalsbaserede beslutninger. Dette er afgørende for at overvinde obstruktion fra nogle få, og det er den tilgang, der er valgt i FN's Havretskonvention (BBNJ). Dette bør også gælde for vedtagelsen af COP'ens forretningsorden og for observatørers adgang til og deltagelse i COP'en for at forhindre, at et land alene blokerer for en sådan deltagelse.

Det er normalt i international lov at tillade lande formelt at afvise en fremtidig forpligtelse. Men det nuværende udkast indeholder en klausul (artikel 27, stk. 4), der giver parterne mulighed for på forhånd at afvise den automatiske anvendelse af eventuelle fremtidige ændringer af bilagene på tidspunktet for ratificeringen. I betragtning af at bilagene stadig er underudviklede på dette stadie af forhandlingerne, forekommer denne tilgang forhastet og risikerer at svække traktatens evne til at tilpasse sig og reagere effektivt. Selvom standardsprog fra andre instrumenter kan være tilstrækkeligt i nogle bestemmelser, skal de institutionelle ordninger gennemgås nøje for at sikre, at de passer til formålet og gør både traktaten og enhver fremtidig anvendelse effektiv.

Vi vil gerne have mulighed for at udveksle yderligere om disse emner.

Med venlig hilsen,

Anne Aittomaki,
Strategisk Direktør

⁵ <https://www.bridgetobusan.com/sufa>